

فصلنامه فرهنگ و زبان و ادب فارسی
شماره ۴۴-۴۳، زمستان ۱۳۸۷ - بهار ۱۳۸۸ هـ ش

ویژه‌نامه سفرنامه‌های هند

تهیه و انتشار قند پارسی کوششی است
به‌قصد ارائه آرای استادان و
پژوهشگران هند و ایران و دیگر
پارسی‌زبانان در معرفی و نقد آثار
نگاشته شده به‌زبان فاخر فارسی از
گذشته تاکنون و شرح احوال ادیبان و
فرهیختگان و دیگر پدیدآورندگان
این آثار، به‌ویژه در هند.

آراء و نظرهای مندرج در مقاله‌ها ضرورتاً بیانگر رأی و نظر رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران نیست.
شورای نویسندگان در ویرایش مقالات آزاد است.
همه حقوق این فصلنامه محفوظ است و نقل و اقتباس مطالب آن با ذکر مأخذ آزاد است.

مرکز تحقیقات فارسی
رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
دهلی‌نو

فصلنامه فرهنگ و زبان و ادب فارسی
شماره ۴۳-۴۴، زمستان ۱۳۸۷ - بهار ۱۳۸۸ هـ ش
ویژه‌نامه سفرنامه‌های هند

صاحب امتیاز

رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - دهلی نو
مدیر مسئول: کریم نجفی بزرگر
سردبیر و ویراستار: علی رضا قزوه

مشاوران علمی این شماره

سید امیر حسن عابدی، شریف حسین قاسمی، مهدی خواجه‌پیری و بهروز ایمانی

خوشنویسی عنوان: کاوه اخوین

طراحی جلد: مجید احمدی و عایشه فوزیه
حروفچینی و صفحه‌آرایی: عبدالرحمن قریشی و علی رضا
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
چاپ و صحافی: الفا آرت، نوئیدا، یو.پی.

نشانی: شماره ۱۸، تیلک مارگ، دهلی نو ۱۱۰۰۰۱

خانه فرهنگ جمهوری اسلامی ایران

تلفن: ۴-۲۳۳۸۳۲۳۲، دورنگار: ۲۳۳۸۷۵۴۷

newdelhi@icro.ir

<http://newdelhi.icro.ir>

فهرست مطالب

۸	علی‌رضا قزوه	سخن سردبیر
۱۱	محمد واعظزاده خراسانی	جهانگردی در کتاب و سنت و نگاهی به این بطوطه در ایران
۲۴	سید قاسم یاحسینی	سلیمان سیرافی اولین سفرنامه‌نویس دریایی ایرانی جهان اسلام
۳۱	نذیر احمد	خاطرات اقامت نذیر احمد در ایران و بازدید از استاد نیمایوشیج
۳۷	کریم نجفی بزرگر	علی اصغر حکمت و سفرهایش در هند
۴۸	شریف حسین قاسمی	بحرالاسرار: سفرنامه هند قرن شانزدهم میلادی
۵۷	سید محمد یونس جعفری	سیر مقبول: سفرنامه آقا مقبول اصفهانی
۶۸	فخر عالم	سفرنامه حکیم ناصر خسرو
۸۵	علی‌رضا قزوه	ابن بطوطه در هند
۱۱۲	علّامه میر حامد حسین هندی، ترجمه و تحقیق: محمد علی مقدادی	از هندوستان تا حریم یار
۱۳۲	چندر شیکهر	بیان واقع: سفرنامه خواجه عبدالکریم
۱۵۴	رمضان بامری	میر غلام علی آزاد بلگرامی در پرتو سیر و سفرهای او
۱۶۱	سید محمد عزیزالدین حسین همدانی، ترجمه: شمیم‌الحق صدیقی	مسافرنامه سید جلال‌الدین، جهانیان جهان گشت
۱۶۷	علیم اشرف خان	سفرنامه آنند رام مخلص
۱۷۸	مجدالدین کیوانی	نگاهی به سفرنامه ابوطالب خان لندنی
۱۸۸	ذاکره شریف قاسمی	ایران قرن نوزدهم میلادی از دیدگاه علی میرزا مقتون
۱۹۷	سیده خورشید فاطمه حسینی	سفرنامه نواب محمد مصطفی خان شیفته
۲۰۹	شمیم‌الحق صدیقی	نگاهی به سفرنامه حاجی پیرزاده

۲۱۸	سیده بلقیس فاطمه حسینی	سیر و تأملی در سفرنامه ای.جی. براؤن
۲۲۸	شریف حسین قاسمی	سفرنامه ایران از سید حسن عسکری
۲۳۴	عبدالحسین آذرنگ	سفرنامه حاج سیاح
۲۴۸	سید محمد جواد عسکری	گذری بر مرآت الاحوال جهان نما
۲۵۵	پگاه خدیش	نگاهی به سفرنامه نویسی در ایران و جهان
۲۶۷	عبدالحسین سپنتا	تاگور بر آرامگاه حافظ
۲۷۱	مجید احمدی	تاگور، طوطی هند در ایران
۲۸۰	سید غلام نبی احمد	نگاهی به «سفرنامه ایران» از علامه حسن عباس فطرت
۲۹۱	سید علی میرشریفی، منیره شریعت جو	هندوستانی که من دیدم (سفرنامه هند)
۲۹۷	هارینس موکیا، ترجمه: مجید احمدی	معنویت ایران
۳۰۱	سید احسن الظفر	سفر ایران
۳۱۰	ریحانه خاتون	گزارش مختصری از سفر ایران
۳۱۷	نرگس جهان	گزارش سفر ایران
۳۲۲	محمد عابد حسین	چهل و هفت روز در ایران
۳۳۹	سید اختر حسین کاظمی	گزارش سفر ایران
۳۴۷	محمد تقی علی عابدی	دو هفته در ایران
۳۵۲	سید محمد اسد علی خورشیدی	جایی ست پرکرشمه و زیبا و دلربا (سفرنامه ایران)
۳۶۷	نکته فاطمه	تو را ای کهن بوم و بر دوست دارم
۳۸۶	فرزانه خجندی	سفرنامه هند
۴۰۲	امیده غفاراوا و ضمیره غفاراوه	سفر به سرزمین آرزوها
۴۲۱	شفقت رجبیان	سفرنامه هند
۴۳۳	عبدالجبار کاکایی	سفرنامه هند
۴۴۰	سعید بیابانکی	یادداشت های هند
۴۴۶	عبدالرحیم سعیدی راد	سفرنامه هند
۴۵۹	سعید یوسف نیا	سیری در سلوک هند
۴۷۰	هادی منوری	سفرنامه شبه قاره
۴۹۳	ناصر فیض	اومدم از هند اومدم!
۴۹۷	سعید روزبهانی	از گواهانی تا امریتسر

۵۰۱	علی‌رضا قزوه	سفرنامه کشمیر
۵۰۶	مهرداد اوستا	شگرفا کشور هند، شگرفا (شعر)
۵۰۹	محمد علی معلّم	دهلی خراسان است در چشمم (شعر)
۵۱۷	سید محمود سجّادی	مردی چون گاندی (شعر)
۵۲۱	امیر مرزبان	سرمدخوانی (شعر)
۵۲۵	سعیده حسینیجانی	ایران در شعر ولی‌الحق انصاری (شعر)
۵۲۹	...	فهرست برخی از سفرنامه‌های موجود در بازار نشر ایران
۵۴۸	...	کمبریج و سفرنامه‌های عصر صفوی و پژوهشگران هندی